

УДК 001: 353.05

Кухтяк О.Я., Швай Р.І.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Національний університет “Львівська політехніка”,

Львів, Бандери 12, 79013

Kuhtiak O.Y., Shvay R.I.

SOME ASPECTS OF EVALUATION OF THE RESULTS OF STUDYING

National University “Lviv Polytechnic”,

Lviv, Bandery 12, 79013

Анотація. У статті запропоновано тренувально-тестувальний комплекс, який спрямований на забезпечення безперервного моніторингу результатів навчання студентів вищих навчальних закладів.

Ключові слова: тренувально-тестувальний комплекс, результати навчання, компетентність, оцінювання.

Abstract. This article offers a training-testing complex, which focuses on continuous monitoring of the studying result of students at Higher Educational Establishments.

Key words: training-testing complex, result of studying, competence, evaluation, experience.

У зв'язку із змінами тенденцій сучасного ринку праці виникають нові вимоги, які суттєво змінюють бачення сучасної системи підготовки студентів у вищому навчальному закладі. Зорієнтованість на результати навчання та формування компетентного фахівця у відповідності до вимог потенційних роботодавців, суспільства, забезпечення його практичними вміннями, навиками представлення своїх професійних переваг на ринку праці, здатністю реалізувати себе в нових економічних умовах вимагає впровадження нових змістів, застосування інноваційних методів та засобів навчання. Усе розмаїття дефініцій

“компетентності” пов’язані із знаннями, вміннями, обізнаністю та особистісними якостями, від яких залежить професійна діяльність фахівця.

У процесі своєї життєдіяльності внаслідок періодичних актів взаємодії з навколишнім середовищем людина має здатність змінювати структуру своєї свідомості, що пов’язано з процесами нервової системи. Зовнішнє середовище лише ініціює структурні зміни, а не керує ними. Відтак особистість реагує на умови, змінюючи свою поведінку. Живі системи реагують на зовнішні подразники автономно шляхом структурних перебудов, тобто змін структури свого зв'язку з середовищем. Структурні зміни є актами пізнання або постійним конструюванням світу в процесі життєдіяльності. Ф. Капра [2] виділяє два типи свідомості або два типи когнітивного досвіду, які виявляються на різних рівнях нервової організації:

а) первинна свідомість – виникає, коли когнітивний процес супроводжується елементарним перцептивним, сенсорним і емоційним досвідом;

б) свідомість другого типу – свідомість вищого порядку або рефлексуюча свідомість – дає розуміння самого себе. Рефлексуюча свідомість передбачає такий рівень когнітивної абстракції, який дає можливість створювати і зберігати уявні образи, формулювати особистісні цінності, переконання, створювати мисленнєві тактики і стратегії.

Особистість, постійно вступаючи у взаємодію з оточуючим середовищем через акти пізнання, накопичує інформацію, змінюючи внутрішню структуру знання, яка має властивості ускладнюватися, внаслідок інтеграції в себе інформації про нове пізнання. У результаті даного процесу відбувається не лише засвоєння попереднього досвіду як окремих сегментів знання, але і виникнення нового, набутого безпосередньо особою в процесі діяльнійої взаємодії. Досвід як внутрішнє утворення особистості, що формується внаслідок системної взаємодії із зовнішнім середовищем, поступово змінює внутрішню структуру особистості і координує поведінку [2]. Відтак освітній процес з допомогою відповідних засобів, методик, технологій повинен

забезпечити сприятливе навчальне середовище для формування компетентностей та досвіду як сформованої здатності свідомо чи несвідомо застосовувати здобуті в процесі навчання знання, вміння, навички.

У рамках європейського проекту Hegesco (Вища освіта як генератор стратегічних компетенцій) [4] було проведено опитування недавніх випускників європейських вишів з метою оцінювання чинників, які підвищують шанси працевлаштування. Найбільша кількість респондентів визнала таким чинником досвід та наявність контактів з професійним середовищем. Це дає підстави говорити про потребу у зміщенні акцентів сучасної освіти, а саме: від системи накопичення знань до системи способів і дій. Набуття знань, вмінь, навиків, досвіду є тим потенціалом, що формує компетентність як кінцевий результат навчального процесу. Відтак крім поняття “компетентність” необхідно зосередитися на понятті “результати навчання”, яке сьогодні широко використовується в європейському освітньому просторі. Результати навчання трактуються як:

- формулювання того, що, як очікується, повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання. Вони можуть відноситись до окремої дисципліни курсу, модуля або до періоду навчання [5];

- сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти [1];

- сукупність компетентностей, що виражають знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості, які набув студент після завершення освітньої/навчальної програми, або її окремого компонента [5].

Результати навчання формуються в термінах компетентностей, тому на практиці далеко не просто їх розрізнити між собою без розуміння контексту, у якому їх сформульовано [3, с. 30]. Результати навчання у вигляді набуття компетентностей повинні задовольняти як викладачів (очікувані результати), так і студентів, роботодавців. На відміну від компетентностей, результати

навчання повинні бути чітко визначені та оцінені для визнання факту їх досягнення студентами. Одне із основних стратегічних завдань оцінювання є “узгодження між критеріями оцінювання, які застосовують в університетах, та критеріями ринку праці” [3, с. 30].

Результати навчання можуть бути пороговими твердженнями (мінімальні вимоги для отримання заліку) або визначені як референтні (опорні) точки, що описують типові вимоги (визначають очікуваний рівень досягнень). Оцінювання результатів навчання повинно здійснюватися з дотриманням одного з підходів. Сумативне оцінювання спрямоване на результат (досягнення певної навчальної мети), на вимірювання рівня навчальних досягнень. Формативне оцінювання є більш інформативним методом і виконує функції дидактичного засобу, призначення якого є відстеження якості навчального процесу з акцентом уваги не на кінцевий результат, а на процес навчання з метою його корегування. Формативне оцінювання передбачає обізнаність учасників навчального процесу як з результатами навчання, так і з критеріями їх досягнення, своєчасність зворотного зв'язку, активізацію навчального процесу та комунікацій між суб'єктами навчального процесу. Враховуючи важливість підходу до результатів навчання випускника вищого навчального закладу у категоріях “придатності до працевлаштування”, що означає не лише наявність сукупності знань, умінь, навичок, але й володіння підходами до вирішення виробничої ситуації, здатність і бажання до неперервного удосконалення та професійного розвитку, для постійного контролю за процесом та якістю навчання пропонуємо здійснювати оцінювання проміжних результатів навчання з допомогою тестів двох видів, а саме:

а) тестування з метою виявлення досягнення рівня результатів навчання студентів, зокрема, проміжних (у процесі засвоєння навчальної програми);

б) тренінгові тестування, які мають навчальний характер та стимулюють до практичного застосування отриманих знань.

Тренінгові тестування є частиною навчального процесу і здійснюються, насамперед, з метою набуття знань, умінь, навичок та здатностей, тобто набуття

відповідних компетентностей. Крім того, це урізноманітнює форми оцінювання результатів навчання студентів, доповнюючи сумативне оцінювання. Хоча головним завданням тренувального тестування не є оцінювання рівнів навчальних досягнень студентів у балах, однак його результати можуть формально враховуватися у підсумковій оцінці з даної дисципліни.

Тобто, вважаємо доцільним впровадження запропонованого тренувально-тестувального комплексу, який допоможе викладачам здійснювати корекцію знань, практичних навиків та вмінь студентів, а студентам здійснювати самоаналіз власних навчальних досягнень.

Таким чином, з метою забезпечення відповідного рівня результатів навчання студентів та набуття відповідних компетентностей необхідно змінювати підхід до оцінювання. Вважаємо, що застосування тренувально-тестувального комплексу сприятиме безперервному моніторингу якості навчального процесу загалом з акцентом уваги на процесі навчання, що забезпечить високий рівень навчальних досягнень студентів.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-pro-vyschu-osvitu>
2. Капра Ф. Скрытые связи : пер. с англ. / Ф. Капра. – М.: ООО «Издательский дом «София», 2004. – 336 с.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
4. Competencies and Early Labour Market Careers of Higher Education Graduates – University of Ljubljana, Faculty of Social Sciences, Slovenia, December, 2009 – 136 p. Режим доступу: // decowe.org/static/uploaded/htmlarea/finalreportshegesco/Competencies_and_Early_Labour_Market_Careers_of_HE_Graduates.pdf

5. ECTS user's Guide – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. – 64 p. Режим доступа: http://ec.europa.eu/education/tools/docs/ects-guide_en.pdf

Статья отправлена: 19.03.2015 г.

© Кухтяк О.Я., Швай Р.И.